

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей
історичної науки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Історія Центрально-Східної Європи
нового і новітнього часу**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія)
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
історії Центральної та Східної Європи і
спеціальних галузей історичної науки
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія Центрально-Східної Європи нового і новітнього часу
Викладач (-і)	Вітенко Микола Дмитрович, к. і. н., доц.
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-46
E-mail викладача	mykola.vitenko@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Обов'язкові навчальні дисципліни. 1.2. Цикл професійної підготовки. 1.2.1. Теоретична підготовка
Обсяг дисципліни	3 кредити, 30 годин лекцій, 30 годин семінарських занять, 30 годин самостійної роботи
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю), або ж щосереди після занять з 13.30 до 17.00 в 611 аудиторії.
2. Анотація до курсу	
“Історія Центрально-Східної Європи нового і новітнього часу” є важливою складовою частиною загального курсу всесвітньої історії не тільки у вузі, але і в загальноосвітніх школах (10-11 класи). Хронологічно він охоплює події від Першої світової війни до сьогодення. Особливістю курсу є його багатоплановість і дискусійність теоретичних проблем, синкретичний характер розглядуваних подій та явищ, пропонованих студентам до засвоєння, порівняння процесів що відбувалися у сусідніх з українськими землями країнах, що дозволяє більш повно проаналізувати суперечності у вітчизняній історії. “Історія Центрально-Східної Європи нового і новітнього часу” – це дисципліна, яка вивчає політичні, соціокультурні, економічні процеси в конкретних формах і просторово-часових вимірах. Важливою особливістю курсу є те, що він зорієнтований на засвоєння і застосування студентами предметної спеціальності 014.03 – Середня освіта (історія) теоретичних знань з ранньої історії центральноєвропейського регіону, усвідомлених умінь і навичок, необхідних для роботи в навчальних закладах середньої освіти.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета дисципліни “Історія Центрально-Східної Європи новітнього часу”. полягає в тому, щоб, спираючись на методологічні принципи історичної науки, використовуючи найновіші здобутки історіографії, сформулювати у	

студентів предметної спеціальності 014.03 – Середня освіта (Історія) знання про головні етапи та події в історії народів Центральної та Східної Європи. Розглянути основні соціальні, економічні, політичні, етно-конфесійні та культурні процеси центральноєвропейському та східноєвропейському регіонах, проаналізувати труднощі, здобутки та специфіку в процесі формування державності місцевих народів.

4. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність. 1К. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії в основній (базовій) школі і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності. 3К1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, а також до використання знань у практичних ситуаціях.

3К2. Знання й повноцінне розуміння предметної області та професійної діяльності.

3К10. Здатність поважати мультикультурність і різноманітність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності. ФК 1. Здатність перенести системи знань із вітчизняної і всесвітньої історії, необхідної для роботи в навчальних закладах загальної середньої освіти, у професійну діяльність.

Компетентності предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (історія). ПК 1. Здатність володіти змістом та методологією фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін.

ПК 2. Знання сучасних наукових досліджень з історії України та всесвітньої історії.

ПК 3. Здатність володіти категоріально-понятійним апаратом історичної науки, орієнтуватися в науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

ПК 5. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, володіти базовими знаннями української та світової культури в контексті готовності майбутніх фахівців до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва.

ПК 6. Здатність здійснювати критичний аналіз різних джерел інформації та наукового пізнання, використовувати їх у професійній діяльності.

ПК 7. Знання наукових основ історії та методики її навчання, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій; здатність здійснювати дослідження з історії України, всесвітньої історії, методики навчання історії.

Програмні результати навчання. Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей.

РН 1. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології, сучасних освітніх технологій; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН 3. Називати і аналізувати методи ціле покладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікувати форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН 4. Здійснювати добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку.

РН 5. Вибирати відповідні форми і методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН 6. Називати і пояснювати принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії боулінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

РН 7. Демонструвати знання основ фундаментальних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН 8. Генерувати обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН 11. Виявляти навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснювати необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

РН 12. Аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

РН 13. Демонструвати знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовувати необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

Програмні результати навчання (ПРН). ПРН 1. Демонструвати знання змісту фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін, необхідними для роботи в закладах загальної середньої освіти; пояснювати і характеризувати історичні процеси і події у їх порівнянні і взаємозв'язку.

ПРН 2. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем

вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних історичних дисциплін та імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

ПРН 3. Орієнтуватися в історичному часі, застосовуючи періодизацію, характеризувати суспільні явища в розвитку, вільно оперувати термінологією з фахових предметів.

ПРН 4. Демонструвати інтегроване мислення, пояснювати цілісну картину суспільно-історичного розвитку через міжпредметні зв'язки.

ПРН 5. Використовувати краєзнавчу складову курсу історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; організовувати позакласну гурткову роботу, музейну, пам'ятко-охоронну, народознавчу роботу, спрямовану на збереження і використання історико-культурної спадщини України та світу з навчальною, науковою і просвітницькою метою.

ПРН 6. Працювати з джерелами інформації, вміти їх аналізувати, синтезувати, порівнювати та інтегрувати їх у зміст навчання історії, представляти та обговорювати відображені в них факти, явища, події, визначати власну позицію щодо суперечливих питань.

ПРН 7. Знати зміст шкільних курсів історії, проектувати і здійснювати навчальний процес, обирати оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання історії і суспільствознавства за допомогою сучасних інноваційних технологій, уміти оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.

ПРН 8. Володіти здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів середньої освіти засобами змісту предметних галузей та курсів за вибором.

ПРН 9. Цінувати різноманіття та мультикультурність світу; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 10. Усвідомлювати призначення професійної діяльності вчителя історії і стійко прагнути до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	30
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
самостійна робота	30

Ознаки курсу

Семестр	Предметн а спеціальні сть	Курс (рік навчанн я)	Нормати вний / вибірков ий
2	014.03	1	Норматив

	“Середня освіта (історія)”		ний
Тематика курсу			
Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	Лекції	Семінарські заняття	Індивідуальну і самостійну роботу
Тема № 1. Народи Центрально-Східної Європи на початку XIX ст.: виклики та перспективи розвитку	2	2	2
Тема № 2. Польське національне відродження у XIX ст.	2	2	2
Тема № 3. Чеське та словацьке національне відродження у XIX ст.	2	2	2
Тема № 4. Національне відродження південнослов'янських народів у XIX ст.	2	2	2
Тема № 5. Угорські землі у складі імперії Габсбургів.	2	2	2
Тема № 6. Румунські землі у XIX ст.	2	2	2
Тема № 7. Перша світова війна і трагедія народів Центрально-Східної Європи.	2	2	2
Тема № 8. Внутрішня і зовнішня політика Польщі у 1918 – 1939 рр.	2	2	2
Тема № 9. Чехословацька республіка у 1918 – 1938 рр.	2	2	2
Тема № 10. Королівство СХС і Югославія у 1918 – 1940 рр.	2	2	2
Тема № 11. Болгарія у міжвоєнний період	2	2	2
Тема № 12. Друга світова війна у Центрально-Східній Європі	2	2	2
Тема № 13. Правління режимів «народної демократії» у країнах Центрально-Східної Європи у 1945 – 1991 рр.	2	2	2

Тема № 14. Політичні та соціально-економічні перетворення у Центрально-Східній Європі у 1991 – 2004 рр.	2	2	2
Тема № 15. Центрально-Східна Європа та нові виклики	2	-	-
Контрольна робота	–	2	2
Разом за семестр	30	30	30

6. Система оцінювання курсу

Розрахунок максимальної підсумкової оцінки з навчальної дисципліни здійснюється згідно кредитно-модульної системи. Максимальна кількість балів, яку можуть одержати студенти під час виконання різних видів робіт становить:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Всього
Поточний контроль		Контрольні роботи		Колоквіум		Екзамен		
25 балів		15 балів		10 балів		50 балів		
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання							
	Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка залік			
	90-100	відмінно	5	A	зараховано			
	80-89	добре	4	B				
	70-79			C				
	60-69	задовільно	3	D				
	50-59			E				
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)						
	1-25	незадовільно						
	Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів: 25 балів – (поточна робота) усні та письмові відповіді на семінарські заняттях. Підсумковий бал за семінарські заняття та самостійну роботу (балів) визначається на основі вирахування середнього арифметичного із усних оцінок; 5 балів – контроль самостійної роботи 20 балів – індивідуальна (самостійна) робота студентів 10 б. – написання оформлення реферату, 10 б. – презентація у форматі PowerPoint на визначену тему. 50 балів – Модульна контрольна робота (письмові (тестові) завдання з курсу на останньому занятті.).							

	Вимоги до письмових робіт	Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни. Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання: 25-1– відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про історичний період або одиничні конкретні факти. 49-26 – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; здобувач демонструє знання окремих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей або допускає значні помилки; не володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; узагальнення відсутні. 69-50 – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; здобувач розкриває історичний процес в рамках питання із значними пробілами та розривами; демонструє знання найбільш важливих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні. 89-70 – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент розкриває історичний процес в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами; демонструє знання значної кількості історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій. 100-90– відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент повноцінно розкриває історичний процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей; на високому рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: мінімальний обсяг – 20 слайдів; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності. Індивідуальний проект – це письмовий виклад ідей опрацьованої літератури з теми, є результатом наукового дослідження, що написаний на основі критичного аналізу літератури, матеріалів інтернету та інших джерел, яке опрацьовує студент (ка).
	Семінарські заняття	Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, озонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми. Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до стобальної шкали за такими критеріями: «відмінно» (100-90) – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті

	теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; «добре» (89-70)– здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; «задовільно» (69-50)– здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; «незадовільно» (49-1)– здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.	
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх пропущених занять і негативних оцінок; виконання усіх передбачених форм роботи. Для отримання підсумкової оцінки протягом семестру студент зобов'язаний отримати як мінімум 26 б.	
Підсумковий контроль	Рівень знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової (екзаменаційної) оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проєктів та контрольних (тестових) завдань. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість балів.	

7. Політика курсу

Відвідування занять і виконання навчального навантаження студентами.

Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим.

Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.

Обов'язковим є написання запланованих письмових (контрольних, самостійних, індивідуальних) робіт.

Студенти мають інформувати керівництво факультету та викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усі строків визначених для виконання усі видів письмових робіт, передбачених курсом.

Академічна доброчесність:

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

8. Рекомендована література

Основна

1. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. К.: Критика, 2004. 462 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Vandych_Potr/Tsina_svobody_Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy_vid_Serednovichchia_do_sohodennia.pdf?
2. Дворнік Френсіс. Слов'яни в Європейській історії та цивілізації / Пер. з англ. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. 512 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Dvornik_Frensis/Sloviany_v_ievropeiskii_istorii_ta_tsyvilizatsii/
3. Дейвіс Н. Європа. Історія. К., 2001.
https://chtyvo.org.ua/authors/Deivis_Norman/Yevropa_Istoriia/
4. Десятничук І. Історія Центральної та Східної Європи від найдавніших часів до початку XX століття. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2025. 288 с.
5. Десятничук І. О. Історія південних і західних слов'ян від найдавніших часів до кінця XVIII століття. Навчальний посібник. К.: Кодор, 2018. 156 с.
6. Епплбом Енн. Залізна завіса. Приборкання Східної Європи. 1944-1956 / Пер. з англ. І. Гарніка. К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2017. 623 с.
7. Єлавіч Б. Історія Балкан XVIII і XIX століття. К.: Свенас, 2003. 512 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Yelavich_Barbara/Istoriia_Balkan_XVIII-XIX_stolittia.pdf
8. Єлавіч Б. Історія Балкан. XX століття Пер. з англ. Р. А. Семків. К.: Свенас, 2004. 600 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Yelavich_Barbara/Istoriia_Balkan_XX_stolittia_Tom_2.pdf?

9. Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko_Yurii/Narysy_istorii_Chekhii.pdf
10. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. проф. Леоніда Зашкільняка. Львів, 2001. С. 7–23.
https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy/
11. Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець XX – початок XXI ст.): Навчальний посібник. К.: Знання, 2008. 284 с.
1. Кріль М. Історія Словаччини. Львів, 2006. 264 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Kril_Mykhailo/Istoriia_Slovachchyny.pdf
12. Крикун М., Зашкільняк Л. Історія Польщі. Львів, 2002. С. 5 – 36.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Polschi_Vid_naidavnish_ykh_chasiv_do_nashykh_dniv.pdf
13. Польща – нарис історії / за ред.: Влодзімежа Менджецького та Єжи Брацисевича; пер. з пол. Івана Сварника. Варшава: Вид-во Ін-т нац. пам'яті, 2015. 365 с. [https://chtyvo.org.ua/authors/Mendzhetskyi_Vlodzimiezh/Polscha - narys istorii/](https://chtyvo.org.ua/authors/Mendzhetskyi_Vlodzimiezh/Polscha_-_narys_istorii/)
14. Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 463 с.
15. Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у XX столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
16. Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки XX ст. Київ, 1997.
17. Яровий Я. І. Новітня історія Центральноєвропейських та балканських країн. XX століття. Київ, 2005.

Додаткова

18. Їркович, Сима. Историја српског народа (6 књига). Београд 1981 – 1983.
[https://sr.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0_%D1%81%D1%80%D0%BF%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B3_%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B0_\(%D0%BA%D1%9A%D0%B8%D0%B3%D0%B0\)](https://sr.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0_%D1%81%D1%80%D0%BF%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B3_%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B0_(%D0%BA%D1%9A%D0%B8%D0%B3%D0%B0))
19. Їркович, Сима. Срби међу европским народима. Б., 2009.
https://inslav.ru/sites/default/files/editions/2009_chirkovich_istorija_serbov.djvu
20. Pavlicevic Dragutin. Kratka politicka i kulturna povijest Hrvatske. Zagreb: Hrvatski informativni centar, 1998.
<https://web.archive.org/web/20040630065858/http://www.hic.hr/books/pavlicev/>
1. Болгарська цифрова бібліотека <https://zamunda.net/>
2. Національна бібліотека Болгарії <https://www.nationallibrary.bg/>
(<https://www.nationallibrary.bg/www/%D0%B4%D0%B8%D0%B3%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D0%B1%D0%B8%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0/>)
- Матеріали про Болгарське відродження XIX століття, документи Другої світової війни.
3. Національна цифрова бібліотека Чехії <https://kramerius.nkp.cz/> (пропонує безкоштовний доступ до оцифрованих книг, періодичних видань, документів і карт із чеської історії XIX–XX століть, хрестоматії з історії Чехії, документи про Празьку весну 1968 року, архіви Першої

Чехословацької Республіки)

4. **Портал Національної та університетської бібліотеки Словенії** з оцифрованими книгами, журналами та архівами <https://www.dlib.si/> Документи про боротьбу за незалежність Словенії 1991 року, хрестоматії з історії XX століття.
5. **Румунська торент-спільнота** <https://filelist.io/> можна знайти румунські книги про історію Бессарабії, Другу світову війну чи революцію 1989 року.
6. **Угорська електронна бібліотека** Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) <https://mek.oszk.hu/hu/> Один із найбільших угорських ресурсів, створений Національною бібліотекою імені Сечені. Містить тисячі оцифрованих книг, зокрема історичні хрестоматії, документи та літературу. Матеріали про Угорську революцію 1848–1849 років, Тріанонський договір 1920 року, історію Угорщини в складі Австро-Угорщини.
7. **Угорська торрент-спільнота** <https://torrent-empire.me/> велика база книг і медіа. Можна знайти угорські книги про революцію 1956 року чи історію Трансильванії.
8. **Угорський Цифровий науковий архів Digitális Tudománytár (DTT)** <https://adt.arcanum.com/hu/> Платформа Угорської академії наук із доступом до наукових праць, історичних документів і журналів. Дослідження про угорське середньовіччя, архіви XX століття.
9. **Цифрова бібліотека Македонії** <http://www.nubsk.edu.mk/> Матеріали про Іллінденське повстання 1903 року, історія Македонії в складі Югославії.
10. **Цифрова бібліотека Національної бібліотеки Молдови** <http://moldavica.bnrm.md/> Матеріали про Бессарабію в складі Російської імперії, документи про незалежність 1991 року. Архіви про Молдовське князівство, історію Придністров'я.
11. **Цифрова бібліотека Національної бібліотеки Польщі** <https://polona.pl/> Одна з найбільших цифрових бібліотек у Європі, що пропонує доступ до історичних книг, документів і карт. Хрестоматії з історії Польщі XIX століття, документи про Польське повстання 1863 року, архіви “Солідарності”.
12. **Цифрова бібліотека Національної бібліотеки Румунії** Biblioteca Digitală a Bibliotecii Naționale a României <https://bibnat.ro/biblioteca-digitala-nationala/> Документи про об'єднання Румунії 1918 року, хрестоматії з історії Трансильванії, архіви комуністичного періоду.
13. **Цифрова бібліотека Національної бібліотеки Сербії** <https://nb.rs/> містить тисячі оцифрованих книг, періодичних видань і документів, хрестоматії з історії Сербії, документи про Балканські війни, архіви Югославії (<https://digitalna.nb.rs/>).
14. **Цифрова бібліотека Північної Македонії. Digital Library of North Macedonia** <http://www.dlib.mk/> .
15. **Цифрова бібліотека Словацької національної бібліотеки** <https://slovakiana.sk> (історичні документи про Словацьке національне повстання 1944 року, хрестоматії з історії Словаччини XIX століття)
16. **Цифрова бібліотека Центральної університетської бібліотеки в Клужі.** <https://dspace.bcucluj.ro/> Університетський репозитарій.
17. **Цифрові колекції Національної та університетської бібліотеки в Загребі** <https://nsk.hr/> Документи про Хорватську весну 1971 року, хрестоматії з історії Незалежної Держави Хорватія (1941–1945) (<https://nsk.hr/fond/digitalne-zbirke/>).

Викладач _____ Вітенко М. Д.